

INSCHRYVINGSPRYS

Voorop betaalbaar van vier tot vier maanden.

Voor de Stad fr. 4-30
Voor den buiten » 1-75
Voor 't vreemde » 2-25
Per maand voor de stad alleen . . » 0-58

HET WERKVERBOND

BEKENDMAKINGEN

De bekendmakingen betalen 10 centimen den drukregel. Gewoone voorwaarden voor de Notarissen, Ambtenaren, enz.
Prys van een nummer 10 Centimen.

Volksblad voor Handel en Nyverheid, Stielen en Ambachten.

VERSCHYNT EEN MAEL IN DE WEEK: DE ZATERDAG.

Brieven, Bekendmakingen en alle hoegeaemde Artikels ten langsten Donderdag noon, vragtury toe te zenden: in den Estaminet den PRÉ-AUX-CLERCS, by het Groot-Vleeschhuis, 24, te Gent. — Men kan zich Abonneren op bovengemeld adres en op alle Postbureelen.

YZERENWEGEN. — VERTREKUREN.

De Konvoijen met een * geteekent, zyn Expresreinen van eerste klas, degene met ** van eerste en tweede klas.

Brussel, langs Mechelen . . . 5-00 8-55**
Brussel, langs Denderleeuw . . 7-00 11-45 2-20 5-00 7-10
Mechelen, Antwerpen . . . 5-00 8-55** 11-45 2-20 5-00 7-40** Mechel.
Lier 5-00 2-20
Dendermonde 5-00 7-00 8-55** 11-45 2-20 5-00 7-40
Aelst 7-00 11-45 2-20 5-00 7-10

Lokeren 5-00 7-00 11-45 3-00
Nim., Geerardsh. Less., Aeth. 7-00 1-25 langs Doornik, 5-00 7-40
Brugge, Oostende 6-15 9-15 1-30 4-55 6-55
Kortryk, Moskr., Doorn., Ryss. 6-00 9-20 1-25 4-40 7-10
Donat, Abrecht, Amiens, Parys. 6-00 9-20 1-25 4-40
Kales 6-00 9-20 7-10
Bergen, Quiervrain 7-00 1-25 langs Doornik, 5-00
Manage, Charleroi, Namen . . 7-00 1-25 langs Doornik, 5-00
Leuven, Thienen, Luik, Verv. 5-00 8-55 11-45 2-20 5-00 Thien. 7-40**
Landen 5-00 8-55 11-45 2-20
Keulen, Aken 5-00 8-55 11-45 2-20
Gladst., Duss., Cref. Ruhrort . 5-53

LAND VAN WAES.
Van Gent naer Antwerpen . . 6-10 9-00** 10-20 2-50 4-20 8**
Van Antwerpen naer Gent . . 5-50 8-50** 10-30 2-30 4-50 7-50**
ECLLOO.
Van Gent naer Eclloo 7-55 10-00 3-55 8-40
Van Eclloo naer Gent 5-25 8-15 12-30 5-40
AUDENAERDE.
Van Gent naer Audenaerde . . 9-25 2-25 7-45
Van Audenaerde naer Gent . . 7-20 12-13 6-00
SAINT GHISLAIN.
Van Sint-Ghislain naer Leuze. 8-50 5-10 7-50 Basècles.
Van Leuze naer Sint-Ghislain. 6-00 van Basècles 10-10 6-00

BRIEF.

De heeren Uitgevers van dag- en weekbladen, met dewelke het WERKVERBOND in ruiling is, worden verzocht voortaan de ons bestemde nummers te verzenden aan het adres onzer drukkerij en bureelen: In den Pré-aux-Clercs, n. 24, by 't Groot-Vleeschhuis.

STAETKUNDIG OVERZICHT DER WEEK.

De binnenlandsche politiek heeft de verloopene week maar weinig belangryks opgeleverd; de groote staatsmannen baden zich nu meest allen te Oostende of te Blankenberg, en de koning en de ministers zyn naer het kamp van Beverloo geweest, om de nieuwe groefkanonnen te beproeven, die ons vyftien miljoen francs kosten, voor een proefkanon. Die kanonnen, van pruisische uitvinding, werpen de ballen tot op meer dan 3000 meters afstand, en vernielen aldaan al wat ze raken.

Men ziet, dat wy sedert het jaer 1851 in volle progrès zyn. De voortgang bestaat nu in de verbeterde groefkanons, in plaats van in verbeterde mechanieken. Het is niet meer de nyverheids-kunst, maar de kunst van dooden en vernielen, welke nu verfynd wordt, en waervoor wy zulke zware lasten betalen.

Gelukkig heeft de hemel ons met een aller-schoonst weder begunstigd voor den oogst. De rogge en gerst zyn binnen. Op sommige plaatsen heeft men reeds de tarwe gepikt, en ook veel haver begint te ripen. Al die veldvruchten geven dit jaer eenen goeden opbrengst. Hierby gevoegd dat de aardappels, het brood van den armen, overvloedig en van goede hoedanigheid zyn, mag men de gegronde hoop koesteren, dat dit jaer de pryzen der levensmiddelen zullen verminderen, en de werkende klassen goed en goedkoop voedsel zullen hebben.

De steerfster is verdwenen, maar er schynt iets anders in de lucht te hangen.

De gestrenge heer en meester van de Franschen begint het Italiaansch revolutie-speleke moei te worden; het duert hem al te lang in Napels, en de rominsche-kwestie kan niet langer zonder oplossing blijven.

Binnen kort verwacht men zich een nieu manifest van Louis Napoleon, waerin hy zynen wil zal doen kennen aengaende de vereffening van zaken in Italie.

Onder de hand is de koning van Zweden met zynen broeder in Parys gekomen, om een bezoek af te leggen in het soldaten-kamp van Châlons, en verwacht men zich aldaer nog altyd een komst van den koning van Pruisen, voor wien te Oostende de logeer-kamers reeds in gereedheid zyn gebragt, en die welligt in september, zich naer Frankryk zal begeven.

Het spreekwoord « Wilt gy den vrede bereid u ten oorlog, » schynt op dezen oogenblik door Engeland en Frankryk, meer dan ooit, opgemerkt te worden.

Van weerskanten is men onophoudelyk bezig met den aanbouw van gekoperde of gepantserde oorlogsbodems en de versterking de zeemagt. In Engeland wordt het een na hat andere van stapel gelaten, en legt men aanstonds de kiel voor een volgend. In Frankryk wordt nu eene afzonderlyke afdeeling gepantserde oorlogschepen gevoegd by het kruisende revolutie-eskader.

Zulks belet geenszins, dat koningin Viktoria aen haer parlement verklaert, dat zy met alle vreemde mogendheden in vollen vrede en vriendschap is, en dat er geen 't minste gevaer bestaat voor den vrede van Europa!

In Hongarie en Kroatie blyven de bevolkingen weigerachtig om zich met Oostenryk te verzoenen, inweêrwil der poogingen van keizer Frans-Jozef. In Zevenbergen en Boemen is men ook misnoegd.

Men verwacht met ongeduld het laatste woord van den Landdag te Pesth, en met reden vreest men aldaer voor zeer ernstige gebeurtenissen.

Ook in Polen is de ontevredenheid tegen Rusland nog op verre na niet gestild. De verdrukte Polakken wachten slechts naer den gunstigen oogenblik om hunne oude vryheid en onafhankelykheid terug te bekomen.

De burger-oorlog is nu volop in gang in Amerika, waer men nogtans de aller-grootste vryheid van de wereld genoot.

De Vereenigde Staten van het Zuiden, die de slaverny in hunne plantagiën willen behouden, hebben eenen belangryken zegepraal behaald op het leger der Noorder-staten, die den onmenschyken slavenhandel willen afschaffen.

Die broedermoordende oorlog is eene groote ramp voor Amerika, welk werelddeel tot heden in vollen vrede en voorspoed had mogen bestaan.

VRUCHTGEVENDE EN ONVRUCHTBARE UITGAVEN.
Waer Europa naer toegeet.

De toestand der talryke klassen, welke leven van den opbrengst huns arbeids, is voornamelyk veranderd geworden sedert eenige jaren, en ongelukkig schynt hy nog te zullen verslechteren. Het meereendeel der levensbehoeftheden is in prys gestegen, terwyl het loon, dat dient om ze aente-kopen, op verron de zelfde beweging niet volgt, en dat sedert een jaer, in eene menigte nyverheids-takken het dagloon stellig gedaeld is.

Waeren dit toeschryven? De eenen zeggen, 't is de schuld van 't goud. Sedert het goud met geheele stroomen uit Kalifornië en Australië toekomt, is de waarde der munt verlegd, hetgeen natuurelyk zich oplost in eenen opslag van alles, wat men met de munt koopt. Het zy zoo; doch waerom slaen zekere voorwerpen meer op, andere min; waerom blyven sommigen aen den ouden prys, indien zy zelfs niet afgeslagen zyn? Van waer de schreeuende verhooging der huereedalen, daer de dagloon zoo traeg vermeerderd, in somwylen vermindert? — De krisis, zeggen eenigen, het zy nogtans zoo! Maar sedert 1848 hadden wy nog niets anders: onwettelings-krisis, oorlogs-, financie-, europische-, amerikaensche krisis, en welke al meer! En nogtans is de nyverheid vooruit gegaen, is zelfs op zekere tydstippen de dagloon verhoogd, by voorbeeld tydens den oorlog in den Krim.

De krisis is een woord dat niets uitlegt. Alles wat wy ons heden niet verklaren kunnen, schryven wy toe aan 't.

Men vergunne ons, op onze beurt, eene opheldering. Wy beweerden dat de oorzaak van het kwaed, waerom de massa der bevolking lydt, vooral schuilt in de « verschrikelyke kapitalen-verkwisting » die sedert 15 jaren in de beschiedde wereld geschiedt, onder voorwendsel van vooruitgang. Welnu, wat gebeurt er als de onvruchtbare kapitalen vermeerderen? Het uitwerksel doet zich niet onmiddellyk gevoelen. By voorbeeld, wy bekostigen op dezen oogenblik een honderdtal miljoenen om Antwerpen te versterken; dit is een kapitaal, hetwelk 't goevernement verplicht is te vragen aen het publiek, by wyze van leening. Aennemende dat dit kapitaal niet door 't goevernement ware gevraagd geweest om bastions op te verpen, grachten te delven, kanons te gieten en te groeven, waertoe zou het besteed zyn geworden? Waerlyk het zou niet onbenuttigd zyn gebleven, want de openbare leeningen trekken maer kapitalen tot zich, gevormd of op 't punt van gevormd te worden, die eene plaatsing zoeken. Dit kapitaal zou geleend zyn geweest by hypotheek op gronden of huizen, en gediend hebben om aendeelen of obligatiën van spoorwegen te kopen, stoomschepen te bouwen, mynen te bewerken; het zou nog gediend hebben om nyverheids- of handels-ondernemingen aen te gaen, enz., enz.

Maer — en dit is een voornaem punt van bemerking — men moet wel weten dat de onmiddellyke uitslag eener aanwending van kapitaal tot eenige uitgave, nagenoeg de zelfde is, hetzy die uitgave winstgevend is of niet. Aldus dienen de 400 miljoen die men te Antwerpen verandert in grachten, bastions, schansen en gegroefde kanonnen, om een even groot deel van nyverheid voedsel te geven, en een even groot deel arbeids te beloonen, juist als of diezelfde 400 miljoen benuttigd waren geweest tot ontginning of verbetering van gronden, bouwen van huizen, aenleggen van spoorbanen, fabrieken, enz. Onder dit opzigt is de onmiddellyke uitslag dan nagenoeg dezelfde. Maer, in staathuishoudkunde, even als in welke andere wetenschap, moet men niet stilstaan by de eerste zigbare gevolgen van een verschynsel. By de onmiddellyke uitslagen houdt ook de gelykenis op.

Wanneer de kapitalen een onvruchtbare gebruik bekomen, zyn zy verloren voor de latere ontwikkeling der maetschappy. De grachten, schansen, kanonnen van Antwerpen, zullen niet bydragen tot de vermeerdering der bestaansmiddelen onzer bevolking; terwyl, aennemende dat de 400 miljoen, welke zy zullen verslinden, tot een vruchtgevend doeleinde zouden gebruikt geweest zyn, dit meerdere hulpmiddel aen het volk zou geleverd hebben.

Ongetwyfeld zouden deze 400 miljoen niet verloren zyn, by aldien zy eene vermeerdering van veiligheid verschaffen, toereikend om de opbrengende ondernemingen aen te moedigen en te vergemakkeliken, in eene grotere verhouding, dan zy doen zouden, waer zy regstreeks besteed geworden aen den landbouw, de nyverheid, den handel en andere takken des arbeids. Aldus mag men zeggen dat de Hollanders, door 't opwerpen hunner dyken, eene voordeeliger geldplaatsing dan elke andere hebben gedaen, hoewel de dyken zelven niets opbrengen. Maer zoo zy regstreeks onvruchtbare zyn, maken zy een tal produktieve ondernemingen mogelyk, welke dienen tot onderhoud van 't hollandsche volk.

Ongeukkig, betwyfelen wy eenigzins, of de antwerpsche forten eene onregstreeksche nuttigheid hebben, gelyk die dyken voor onze goede burenen de Hollanders.

Welk een schouwspel biedt ons Europa aen sedert dertien jaren? Goevernementen die op eene ontzaggeelyke schaal werken, als wy thans te Antwerpen. De europische omwenteling, de oorlogen van 't Oosten en Italie, de buitengewoone bewapeningen in Engeland en elders, die daer het gevolg van zyn, lossen zich eindelyk op in eene vervreemding van een gedeelte van het europische kapitaal tot onvruchtbare gebruik; en men zou moeten verblind zyn door staetkundige dweepery, om te durven beweerden dat die omwentelingen en oorlogen ten uitslag hebben gehad, ons meerdere veiligheid of vryheid te schenken!

Dit nu zeker zynde, mag men ten regte de bestemming van het europisch kapitaal beschouwen als onvruchtbare. Onmiddellyk is het resultaat, van zulk gebruik niet erg, maer later! De vyf miljards, gedurende den oostenrykschen oorlog verspild, niet gevoelig hygedragen hebbende tot de vermeerdering der veiligheid en vryheid der ondernemingen, is er in de

algemeene ontwikkeling der produktie eene vertraging gekomen, gelyk aen de mate nyverheid, welk die vyf miljards tot stand konden brengen; en dit is het zelfde geweest met de andere oorlogs- en wapenings elementen, die daerop gevolgd zyn. Welnu, waerom er vertraging is in de middelen van voortbrenging, dienende tot voeding en onderhoud der bevolking, wat moet er gebeuren? Dat de ontwikkeling der bevolking ook vertraging moet; maer, in afwachting hiervan spruit er uit voort: 1° een algemeene opslag van de pryzen der levensbehoeftheden; 2° eene vermeerdering van ellende of pauperismus. De opslag is het onvermydelyke gevolg van het feit, dat kapitalen, vroeger gebruikt tot vermeerdering van de massa levensmiddelen logementen, brandstoffen, enz., thans benuttigd zyn tot ander doeleinde; de aengroei der ellende komt hieruit voort, dat elken dag een aanzienlyker deel der bevolking zich buiten staet bevindt om die hooge pryzen te betalen.

Ziet daer de gevolgen der luidruchtige en ydelle staetkunde, die thans in Europa heerscht!

(L'Economiste.)

De Tribune du Peuple, een brusselsch weekblad, drukt de vrees uit dat het Werkverbond, ten gevolge der verwydering des heeren Van Loo van deszelfs reaktie, eene geheel andere rigting zal nemen. Zy droomt van verloochening der volkslievende grondbeginsels, van anti-ministeriële betoogingen, en wat al meer!

Dat de Tribune zich gerust stelle.

Het bestuur van dit blad heeft reeds aangekondigd, dat het immer toegewyd zal blyven aen de verdediging van de belangen der werkende standen; dat het de weergalm is hunner regtveerdige klagten en reklamen. Doch hiervoor — wy herhalen het — behoeft ons weekblad geen politieke schermutselaar, geen persoonlijke twistvoerder te zyn tegen andere, welkdanige dagbladschryvers.

De Tribune heeft, by hare verschyning, aangekondigd, dat zy het orgaan is van de Démocratie militante, van den strydenden voortgang. Het Werkverbond wil de tolk zyn der Démocratie pacifique, van den vreedzamen voortgang.

Wy gelooven de zaak des Werkmans beter te zullen dienen met hem te onderwyzen, zynen geest te verlichten, hem zyue regten en pligten te doen kennen, en kalm zyue regten en belangen te verdedigen, — dan door geweld en scheldwoorden.

De Maetschappy der gentische Werktuigmakers houdt sterk aen hare eer en aen hare grondbeginselen. Nooit zal zy deze, door welken invloed ook, verloochenen, en zy geloof, op dit punt, geene de minste lesse van de Tribune, of van wie dan ook te moeten ontvangen.

Dat de heer Steens ons eerst leze, — en dan zyn oordeel stryke.

De Maetschappy der
WERKLIEDEN WERKTUIGMAKERS.
TE GENT.

De oude geest der Gilden en Neeringen, in de mid-den-eeuwen de groote magt van het volk van Vlaenderen, blyft vooral in de stad Gent nog voortleven in de erfelyke zucht voor het oprigten van maetschappijen, ziekebeurzen en genootschappen van onderlingen bystand.

Voorheen waren onze werkmans-korporatiën een krachtig hulpmiddel voor het vormen van bekwame en behendige werkers. Niemand vermogt als baes of meester eenig ambacht, stiel of handwerk in het openbaer uit te oefenen, dan, na eenen behoorlyken leeren zyn proefstuk geleverd te hebben. Die proefstuk waren meerendeels kunst- en meesterstukken.

Onder onze huidige wetgeving, welke de volkom-vryheid en bygevolg de konkurrencie of mededinging toelaet, knnnen er geene dergelyke Gilden en Neeringen meer bestaan.

De wet kan niemand verbieden, zich als baes van welkdanig handwerk te vestigen, al bezat men ook de noodige kennis en wetenschap van zyn bedryf niet. De

mededinging van goede werkers en ambachtslieden is overigens zoo sterk, dat een onkundige of onbehendige baes, ten minste door hem-zelfen, geene groote fortuin zal maken; want in ons tydvak kan de zegepraal, zoo wel in de handwerken en bedryven, in handel en nyverheid, als in de eigentlyk gezegde kunsten en wetenschappen, maer behaald worden door den goeden, bekwamen werker; door hem, die in zyn vak den voortgang en de verbetering der eeuwe opvolgt: het voorloopige proefstuk is dus noodeloos geworden.

Maer, zyn de Gilden en Neeringen nu geheel en al verdwenen, de maetschappijen en vereenigingen van werklieden komen meer en meer in zwang onder alle verschillende stielten, ambachten, en nyverheidswerkers.

Het zou het bestek van dit artikel te buiten gaen, byaldien wy hier een overzicht moesten geven van al de werkmans-maetschappijen, alleen in de stad Gent bestaende, en onder dewelke verscheidenen niet alleen het broederlyke verkeer beoogen, maer ook de liefdadigheid, de ondersteuning van werkeloze en behoeftige leden, van zieken en verzwakte ouderlingen. Andere vereenigingen hebben een even lofwaardig doelwit: het onderlinge onderwys en de geestbeschaaving, by middel van kosteloze leergangen en vrye lektuer van goede boeken.

Ons voorbehoudende om later op de instelling en het oogwit der byzonderste werkers-genootschappen van Gent breedvoerig terug te komen, bepalen wy ons heden by de Maetschappy der Werklieden-Werktuigmakers, ten einde een gedacht te geven van het doelwit dezer vereeniging; van het nut, welk daeruit voortspuit, en meer en meer voortspruiten zal, voor den zedelyken en stoffelyken voortgang der werkers zelve, zoo wel als voor de nyverheids-kunsten, en ook onder betrek der bevoordeeling onzer nyveraers.

De Maetschappy der Werklieden-Werktuigmakers werd hier ter stede opgericht den 11 february des verleden jaers 1860. Zy bestaat uit werklieden van al de kunstwerken, ambachten en handwerken welke met de werktuigmakery in verband staan; zoo als ajusteers, modelmakers, yzerdraaiers, yzergieters, smeders, enz. enz.

In den beginne tot een klein aantal leden beperkt, groeide deze vereeniging zoo spoedig aan, dat zy thans reeds 920 leden telt.

Het groote doelwit der instelling is wederkeerig onderwys, en onderstand aan degenen die door werkgebrek, buiten dagloon en winste vallen.

Het eerste oogmerk wordt bereikt door eenen kostelozenleergang van nyverheids-teekenkunde, des zondags morgens van 8 tot 10 ure gegeven in het ruime lokaal der maetschappy, door een lid der vereeniging den werktuigmaker D. Tessens aan al de medeleden die begeeren onderrigt te ontvangen in de bewerkingen, welke hun bedryf aangaen.

Deze lessen hebben een dubbel voordeel. Vooreerst ontwikkelen zy den geest door de beoefening der teekenkunst, tegenwoordig onmisbaar in schier alle handwerken, en vervolgens, daer zy opgehelderd worden door iemand in het praktische deel der werktuigmakery goed ervaren, is iedere les een stap naer de volmaking der kennissen, en bygevolg ter verbetering van het werk zelf.

Dit laatste punt is van grooter aenbelang, dan men oppervlakkig wel zou denken, en geeft aenleiding tot gewichtige bemerkingen.

Men klaegt, vooral hier te Gent, dat de fabriekanten de konkurrencie tegen de Engelschen niet kunnen volhouden; dat onze overzeesche gebaren, met de zelfde onkosten en binnen het zelfde tydverloop, meer en beter bewerkte garens kunnen spinnen en stoffen weven.

Welke zyn de oorzaken hiervan?

Nemen wy aen, dat de engelsche nyveraers sommige grondstoffen, by voorbeeld de katoen, gemakkelijker en zelfs iets beter koop zich kunnen aenschaffen, dan de onzen. Zoo is dit toch geenszins het geval met het vlas, de wol, het yzer, de steenkool, enz., en vooral met de kosten van bewerking, aengezien het werkloon in Engeland veel hooger betaeld wordt dan hier ten lande.

Waarin ligt dan de groote knoop?

In de verbetering der werktuigen en werkwyzen; in de aenmoediging der nieuwe uitvindingen en verbeteringen op het gebied der nyverheid; in één woord: in den voortgang der bewerking of fabriekatie.

De engelsche nyveraers hebben hun eigen belang ten opzichte goed begrepen. Zy hebben een fonds gevestigd, welk van Staatswege door toelagen ondersteund wordt, dienende om elken uitvinder van verbeterde nyverheids-werktuigen, elken verbeteraer van werkwyzen, rykelyk te beloonen.

Door dit middel worden de geleerden, zoo wel als de werkers zelve, aengepoord om zich ernstig toe te leggen op het naspooren van verbeteringen in de mechanieken, getouwen, enz., door dewelke, in het zelfde

tydverloop, meer of beter kan voortgebragt worden, zonder vermeandering van onkosten, dan de aankoop der nieuwe werktuigen, welke al spoedig kapitaal en interest drie dubbel terug geven. De engelsche fabriekanten sparen dan ook geene moeite of kosten, om zich die nieuwe uitvindingen ten nutte te maken.

Wy zouden hier kunnen byvoegen, dat Zwitserland, pas half zoo groot als België, en dat het geluk niet heeft een land van doorvoer te zyn, of zeekusten te bezitten, ons zoo verre in de nyverheid vooruit is, dat zyne fabriekanten, hoe zeer de vryhandel daer byna bestaat, op hun gemak tegen de Engelschen konkurrencie maken, zoo wel op de binnenlandsche als buitenlandse markten, en dat aldaer honderd duizenden spullen méér draaijen in de fabrieken, dan ten onzent.

Waerom? Omdat de zwitsersche fabriekanten den voortgang der nyverheid opvolgen, terwyl in ons land een groot deel nyveraers den ouden sleur en de oude werktuigen willen behouden, en toch even veel winsten verwezentlyken als degenen die meer en beter kunnen voortbrengen met dezelfde onkosten en in het zelfde tydverloop.

Is dit mogelyk? Is dit regt en billyk?

Voorzeker moeten wy eene eervolle uitzondering maken voor de fabriekanten van de stad Verviers, voor eenige nyveraers te Brussel en elders, en ook voor een groot deel onzer gentsche industriëlen.

Deze hebben de waarheid der spreuk verstaen, dat men den voortgang der eeuwe moet volgen, wil men niet ten achtere blyven. En die fabriekanten kunnen dan ook, zoo wel hier als buiten's lands, de konkurrencie tegen de Engelschen volhouden, even goed als de Zwitsers.

De Maetschappy der Werktuigmakers hoe zeer maer werklieden, heeft die gewichtige zaak beter begrepen dan velen onze fabriekanten. Na in hunne jeugd gebruik te hebben gemaakt van de uitmuntende lessen, kosteloos aen onze Nyverheids-school gegeven, volmaken zy hunne kennissen door het lezen van nuttige boeken over de werktuigkunde, en door het onderwys in de teekening en praktische vervaardiging der werktuigen. Eene groote menigte werkers leeren aldaer eerst teekenen; vervolgens ontvangen zy het werkdadige onderwys, elk in zyn vak, van het gemakkelykste tot het moeilykste, zoo wel in de gewoone smedery als in de vervaardiging van mechanieken en stoomtugten. Het grootste punt hierby is, zoo als wy zegden, dat hun dit alles geleerd en uitgelegd wordt door iemand, die niet alleen goede teekenmeester, maer ook een bekwame en behendige werktuigmaker is.

Degenen, die in hunne kindsheid het geluk niet hadden, de leergangen der Nyverheids-school en der Akademie te mogen volgen, vinden hier insgelyks de gelegenheid om te leeren en zich te oefenen. Ook ziet men in die zondag-school werkers van reeds by de veertig jaren oud, die zich nog yverig toeleggen om zich in hun vak te bekwamen.

Jammer, dat het rampzalige zondags-werk, de waerachtige zedelyke pest voor de werklieden in sommige nyverheids-gestichten een groot deel leergierige jongelingen belet, om de teeken-lesse geregeld by te wonen. Wat is uit dat onderwys voortgesproten?

1.º Het gemak en het betere begrip voor al hetgeen er gekend moet worden by de vervaardiging van mechanieken, machienen, lokomotieven, modellen en ander giet-, smids- en timmerwerk;

2.º Dat de engelsche direkturs, ajusteers, werktuigmakers, stokers, enz., die wy eerst benoodigd hadden, thans byna allen uit onze nyverheids-gestichten verdwenen zyn, en wy zelve hun werk behoortlyk kunnen verrigten.

Hieruit vloeit natuerlyk een groot voordeel voor onze werkende standen, en insgelyks veel winst voor de nyveraers zelve.

Welnu: indien de Werklieden-Werktuigmakers, eenvoudige jongens uit de volksklas, die waarheid zoo duidelyk begrepen hebben: waerom zou dezelve dan nog langer duister blyven voor onze Fabriekanten?

Wy vernemen met genoegen dat de Maetschappy der fabriekwevers besloten heeft eene Lees-bibliotheek te stichten, ten gebruike harer talryke leden, en hiertoe eenen oproep doet tot de vlaemsche letterkundigen, ten einde iedere schryver eenige zynere werken voor dat goede doelwit zou bestemmen.

Geen oogenblik twyfel en wy, of die oproep zal gunstig beantwoord worden, niet alleen door de schryvers, maer ook door de heeren nyveraers en andere vermogende personen die inderdaed belang stellen in de verstands-ontwikkeling, de beschaving en zedelyke verbetering onzer vlaemsche werklieden.

Na zes dagen langdurende en afmattende bezigheden, mogen onze nyverige fabriekwerkers den zondag toch wel wat rust, en wat geestes-voedsel genieten.

Onze Erkenning.

Met grooten ophief wordt er gewaagd van een feit, waer aen men met kracht en geweld veel gewigt hechten wil, namelyk: de erkenning van 't koningryk Italie door het belgisch goevernement.

Het Nederlandsch goevernement zou den koning van Italie reeds erkend hebben, en daerom, zeggen de dagbladen, moet het belgisch goevernement spoedig dit voorbeeld volgen, om niet by de achteruitkrabbers (*retrogrades*) gerekend te worden.

Wy gaen dus den koning van Italie erkennen? Dat zal een slag geven in de politieke wereld! en Victor-Emmanuel zal niet weinig op zyn gemak wezen, al hy zal vernemen dat wy hem erkend hebben!

Wat deugenieter-boeltje is die politieke kuipery toch!

Erkenning.... maer was de koning van Napels dan niet erkend? Immers ja. Hy was de wettige erfgenaem der napsche kroon. Doch op eens komt zyn gebuer Victor-Emmanuel, en overrompelt met hulp van Napoleon de Staten van Frans II, en na dat hy alles het onderst boven gesmeten, en den wettigen Vorst verjaagd heeft, vraegt hy de erkenning der Mogendheden! En wat doen de Mogendheden?... Wel, zy erkennen de eerloze roovery van Victor-Emmanuel, zonder rekening te houden of de inbezitneming van Napels door den koning van Sardinie al of niet eene onrechtige daed, eene grove schurkery is?

Wat is daer uit te leeren?

Antwoord. — Dat al de Mogendheden, die eene schurkery erkennen, ook schurken zyn.

Is er nog iets walgelyker uit te denken dan de heden-dagsche politiek? Zy erkennen, de Mogendheden, om met den oudsten zoon wel te staen; maer als de groote eedbreker uit de Tuileries die erkenners van hunnen eigen troon za doen tuimelen, zullen zy eerst de oogen optrekken, en leeren zien dat zy niets meer geweest zyn dan koninklyke schurken en lafhartigen. (Grondwet.)

Maetschappijen van Onderlingen Bystand.

Het getal maetschappijen in Oost-Vlaenderen bestaende is nog zeer klein. Er zyn zes erkende maetschappijen, namelyk te Oordgeem, Ledeberg, Grémbergen, Wetteren, Ronse en Berchem; en niet erkende, waarvan wy 't aantal niet kunnen bepalen, doch welke wy gelooven het veertig of vyftigtal niet te overtreffen.

Van deze laatste zyn er twee-en-twintig, die aen de bestuerlyke overheid een jaerlyksch verslag inzenden van hunne werkingen. Zy zyn gevestigd: 11 te St. Nikolaes; 6 te Gent; 1 te Ronse; 1 te Sinay; 1 te Lede; 1 te Lokeren; 1 te Waesmunster.

Hare gezamentlyke inkomsten hebben bedragen in 1859 de somme van fr. 39,142,01, en komen voorts van:

De inleggelden der werkelyke leden	fr. 35,291 78
De inleggelden der eereleden	» 538 80
Boeten en intreë-gelden	» 1,475 48
Hulpgelden	» 869 65
Giften en verschillende inkomsten	» 330 40
Interessen der geplaatste fondsen	» 635 80

Te samen. fr. 39,142 01

Hare uitgaven hebben beloopt tot 30,562 fr., zich verdeelende als volgt:

Hulpgelden aen 1,508 leden voor 20,226 ziekte-dagen	fr. 21,553 96
Hulpgelden aen onderlingen en gebrek-kigen	» 879 00
Idem aen weduwen en huisgezinnen	» 596 00
Idem aen Kraemvrouwen	» 40 00
Lykdiensten	» 1,981 42
Eere-loon aen geneesheeren	» 2,352 70
Geneesmiddelen	» 244 00
Kosten van bestuur	» 1,549 11
Verschiede onkosten	» 1,565 70

fr. 30,562 00

Enkel deze twee en twintig maetschappijen hebben, onder andere diensten, moeten voorzien voor 20,226 ziekte-dagen! Men berekene hoe veel lyden hier de geest van spaerzaamheid heeft verzacht, hoe veel schaemte gespaerd en hoe veel winste gemaakt door het bureel van weldadigheid; en men zal vragen, waerom het bestuur en de drukpers niet heviger aandringen om die nuttige instellingen te vermenigvuldigen. (Beurzen-Courant.)

GESCHIEDKUNDIGE OOGSLAG

Op de instelling der Werkregters-Raden.

(Vervolg en slot.)

Onder de belgische steden, waer die gilden en neringen altyd nayverig op hunne privilegiën of voorregten, zich meest onderscheidden in de politieke beroerten, welke het land ontrussten, vindt men Luik, Gent, Brugge en Ypere op de eerste plaats. De stad Gent alleen bezat twee-en-vyftig groote en kleine gilden en neeringen ten tyde van den beroemden volksheld Jacob van Artevelde, die dezelve allen voorzat als opper-deken.

By de aankomst ter regering van keizer Karel V, verdween echter hun politiek overwigt met het ander niet min geducht gezag, het feodaal beheer, en de onafhankelyk erkende gilden en neeringen traden welhaest terug binnen den kring hunner regterlyk-bestuerlyke bevoegdheden, geoktrooieerd en beschermd door de soevereine magt, van dewelke zy vroeger eeniger wyze de scheidsregters waren geweest.

Niettemin groeide het getal der gilden aen in de groote steden van België, zoo als Brussel, Antwerpen, Mechelen en Leuven, naermate de nuttigheid en de waerborgen, welke zy den koophandel en de nyverheid aanboden.

Reeds in de XVIe eeuw, onder de spaensche overheersching, telde het nyverestadje Ronse (in Oost-Vlaenderen) met slechts 3000 inwoners, twee vrye ambachts-gilden, Confreriën genaemd, te weten: die der kleermakers en der kousenmakers, ingesteld by charter van het jaer 1510;

onder de bescherming van sint Maucus, in sint Martenskerk; waarby de gilden der schoenmakers, huidevetters, leerlooijers en zadelmakers, ingesteld onder de bescherming der heiligen Amandus en Crispyn, by charter en oktrooi van Philips II, gedagteekend van den 6 mei 1822.

Dat stuk, getiteld « Charter ende Octroi van de vrye » Neiringe van de Kleere-maekers ende Koussemæckers » binnen de stede van Ronsse, » is geheel en al in 't vlaemsch opgesteld de Brussel. Verscheidene der vyf-en-twintig artikels, waeruit het bestaat, schynen als grondslag gediend te hebben voor de fransche wetten en de dekreten der jaren 1806, 1809 en 1810. Onder anderen, zegt artikel 12:

« Item waer't dat er eenig twist ofte geschil waert tusschen » eenige van den Ambachte, soo souden de Deken en de Ge- » swoorne gehouden zyn henlieden te appaiseren ende vereeni- » gen, soo het mogelyk waere, ende soo daer iemant waere die » het refuseerde ende verwierpe het gehoor van Deken ende Ge- » swoorne voorseyt, zal verbeuren de boete van veertig schell. » paris (1).

Het 17^e artikel bepaelt eene boete van 20 schellingen paris voor allen meester, die eenen leergast durft aenne- men zonder toestemming van deken en gezwoornen.

Het 23^e artikel luidt als volgt:

« Ende indien iemant in gebreke blijft de voorschreven rechten ofte boeten te betaalen ter vermaeninge van den knaep van den ambachte, zullen deselven op 't billett van den Deken ende Geswoorne mogen geëxecuteerd worden by den Officier der voorschreve stede van Ronsse ofte vryheit aldaer (2).

Het is dus onbetwistbaer, dat het karakter en het grond- beginsel van werkregters-raed, in dat oktrooi, geheel en al erkend en toegepast werd op het bestaan der twee ambachts- neeringen van Ronsse, van reeds over langer dan twee volle eeuwen.

Onder het bewind van 't Huis van Oostenryk, hebben de gilden en neeringen blyven bloeijen, tot aan het tyd- punt van den eersten inval der republiekaensche legers in Belgie. Alstoen heeft een dekreet der Nationale Vergadering van Frankryk, van den 2 maart 1791, en een ander van den 14 juny 1791, (waerby de wet tot afschaffing der gilden en neeringen van february 1796) die soort van instellingen, aen byzondere plaatsen eigen, hier vernietigd, onder voorwensel van begunstiging der koophandels-konkurrencie, en tot ieders persoonlijk waerborg voor zynen nyverheids- arbeid.

Eventwel gevoelde men de behoefte der herstelling van eenige oude politie-reglementen betrekkelyk de fabrieken en andere nyverheids-gestichten in de steden bestaende, byzonderlyk voor de werklieden der papier-fabrieken. De dekreten van 26 july 1791, 13 november 1792, 13 january 1794 en 2 september 1796, gaven daeraen kracht en uitvoe- ring (3).

Napoleon, eerste konsul geworden, gaf den 12 april 1803 (22 germinal an XI) als de wet der Republiek, en met doel- wit om handel en nyverheid te doen aangroeijen en te be- schermen, een *Organiek dekreet der raedplegende kamers van manufakturen, fabrieken, kunsten en ambachten*, waervan het dekreet van 28 july daeropvolgende, de uitvoerings- wyze bepaelde. Een ander dekreet van den 1 december 1804 (9 frimaire an XII) regelde de *Politie der werkboekjes*.

Uit kracht van dat zelfde dekreet, en by besluit van den 12 germinal jaer XII, bekam de stad Sint-Nikolaes, in 't Land van Waes, alsdan reeds eene *raedplegende kamer van koophandel*.

Die staet van opklimmende herinrigting liet nogtans eene groote leemte aen te vullen; dit begreep de Keizer, en hy stichtte, eerst te Lyons, door de wet van den 18 maart 1806, en vervolgens te Gent en Brugge, door jurisdictie of regtspleging van *Prud'hommes*, vroedschappen en werkreg- ters, gevormd uit kooplieden, fabrikanten, verwers, werklieden en werkbazen, welke, even als de vrederegters, het dubbel karakter bezaten van *verzoeners en regters*, en welker bevoegdheid en pligten bestonden:

1° Om te waken op de naleving der wetten en reglemen- ten betrekkelyk de fabrieken, en op den eigendom der fabriek-merken en nieuw uitgevonden teekeningen of des- sins; 2° om in het minnelyk by te leggen de kleine ge- schillen, welke dagelyks ontstaan, het zy tusschen fabri- kanten en werklieden, of wel tusschen werkbazen, meesterknechten en compagnons of leergasten; 3° om met spoed, en tot beloop van zekere somme, zonder beroep of gedings-kosten, oordeel te vellen in de geschillen, welke men niet heeft kunnen verzoenen.

Wat aengaet de waerborg der fabriek-merken, en de in te spannen vervolgen tegen derzelver namakers, in deze regtspleging werd voorzien door een afzonderlyk dekreet van den 5 september 1810.

Eindelyk vormt het dekreet van den 11 juny 1809, met de daeraen toegebragte wyzigingen door 't dekreet van 22 february 1810, de *Organieke wet der Werkregters-raden*, welken bevoegdheden bepaeld zyn geworden by dekreet van den 3 augusty 1810; voor Belgie volledigd door de wet van den 9 april 1842, en eindelyk hervormd door de nieuwe Wet van den 7 february 1859, welker artikels wy vroeger hebben afgekondigd.

Vlaemsche feest te Waerschoot.

Uitslag van den pryskamp te Waerschoot.

Proza. — Voordeelen welke spruiten uit het beoefenen der moedertaal. — Prys, aen het stuk n° 8, den heer A. C. Vander Cruysen, onderwyzer, te Nevele.

Verzen. — Bede voor den koning. — Prys aen het stuk van den heer Karel Bogaerd, den talentvollen werkmans- dichter van Eecloo.

(1) Vergelyk art. 6 der Wet van 8 maart 1809, en artikels 22, 23, 33 en 36 des dekrets van 11 juny 1809.

(2) Vergelyk artikels 27, 32, 33 en 40 des dekrets van 11 juny 1809, en art. 6 des dekrets van 3 augusty 1810.

(3) Deze dekreten werden opvolgentlyk in Belgie ingevoerd, na de defi- nitieve bezetting onzes lands door de fransche legers, in 1795 en 96. Een besluit des prefekts van het departement des Schelde, van den 6 november 1802, schreef daerby nog maatregels voor tegen de oproerige werklieden der fabrieken en manufakturen, die zich zouden vereenigen om aen de kooplieden nadeelige handels-verpichtingen op te leggen.

Voor toonkundige-pryskamp, zyn ingeschreven: deftige klas, 10 mededingers, 2^e klas, 23 mededingers; boertig vak, eenige klas, 22 mededingers, in 't geheel 55.

De pryskamp te Waerschoot belooft aenstaenden zondag schitterend te zullen wezen. Men zegt veel goeds van de bekroonde letterkundige stukken, die den maendag morg- end om 10 ure, by de uitreiking der pryzen, zullen voor gelezen worden.

GENT, 10 AUGUSTUS.

De nyverheids-meeting zal morgen zondag den 11 au- gusty, om 11 ure voormiddag, in den *Cercle Industriel et Commercial* plaats hebben.

— De plegtige prysdeeling aen de leerlingen van ons Atheneum zal den 14 dezer maend plaats hebben.

— Men meldt uit Baden, den 1^{en} oogst:

Gisteren, 31 july, heeft men op den schouwburg van het Konversatie-huis, in tegenwoordigheid van den koning en de koningin van Pruisen, den groothertog en de groot- hertogin van Baden, den groot-hertog van Mecklemburg, den hertog en de hertogin van Cambridge, en de groot- hertogin Helena van Rusland, de prinses Maria Hamilton en voor een keur-publiek, de 1.e vertooning gegeven van een nieuw opera: *les Deux Amours*, waervoor de heer Gevaert het muziek, en de heeren Eug. Cormon en Amedée Achard de woorden maakten.

— De maetschappy *S. Cecilia*, van Evergem, heeft tegen zondag 18 dezer een luisterryk festival voor koor-zang uit- geschreven.

Het *Willems-Genootschap*, bestuurd door den heer Ferd. Brondeel, zal er deel aen nemen.

— De handel is op dezen oogenblik zeer kalm; men ont- moet nu veel fransche handels-reizigers die ons land komen bezoeken om nut te trekken uit het onlangs gesloten ver- drag. Het is te hopen dat onze nyveraers, op hunne beurt, de reizigers naer Frankryk zullen zenden, naer welk land onze uitvoer dagelyks aangroeit.

Het buitengewoon schoone weder en de overvloed van den oogst geven nu de gegronde hoop, dat de pryzen der levens- middelen weldra gevoelig zullen dalen, en hierdoor zullen gewis ook de handel en nyverheid, en de werkende klas- sen, binnen eenige weken, een nieuw leven bekomen.

— Wy gelooven de aandacht te moeten roepen op eenen maetregel, door het gemeente-bestuer van Luik genomen.

M. Coelet, vee-arts, expert van het slagthuis, heeft op verzoek van den heer burgemeester van Luik, op het stad- huis eenen theoretischen leergang aen geheel het persoo- neel van politie gegeven, ten einde hen in staet te stellen de uitwendige teekens van gezond of ongezond vleesch te kunnen vaststellen. Het ware te wenschen, [dat men overal] alzo te werk ging, als ook voor andere vervalschte levens- middelen, zoo als bloem, boter, bier, zoete- en kernmelk, die men in klare dagen, onder het oog van geheel onze be- volking, aen den armen Werkman met zynen zuergewonnen al te geringen penning voor goed doet betalen.

— Een koninglyk besluit keurt de beslissing goed van den gentschen Gemeente-raed, by welke een plan wordt aenge- nommen voor het leggen eener brug by den Krommen Wal, en het openen eener nieuwe straet, van daer naer 't Sluize- ken.

— Men verzekert dat de bestendige deputatie van Oost- Vlaenderen als kandidaten voor de plaats van provincialen greflier aangeboden heeft:

1° Kandidaet, de heer De Graeve, afdeulings-overste in het provinciael goevernement.

2° Kandidaet, de heer Giet, lid der bestendige deputatie,

3° Kandidaet, de heer Beyaert, idem.

ANTWERPEN, 6 AUGUSTY.

KUNST-KONGRES.

De dagblad-pers van Europa zal op eene schitterende wyze op het Kunst-kongres, door den *Cercle Artistique* in- gerigt, vertegenwoordigd zyn:

Het komiteit der drukpers heeft een aental toetredingen ontvangen. Zie hier de namen der dagbladen en illustratiën, vreemd aen onze stad, welke reeds besloten hebben een verslag over het kongres te zullen geven:

Journal des Débats,	(Parys).
Revue des Deux Mondes,	(Idem).
Revue des Beaux-Arts,	(Idem).
Koelnische Zeitung,	(Keulen).
Algemeen Handelsblad,	(Amsterdam).
Nederlandsch Magazyn,	(Idem).
Nieuwe Rotterdamsche Courant,	(Rotterdam).
Figaro,	(Parys).
Illustrirte Zeitung,	(Leipzig).
L'Univers illustré,	(Parys).
Gazette des Beaux-Arts,	(Idem).
Courrier Artistique,	(Idem).
Revue des Races latines,	(Idem).
Constitutionnel,	(Idem).
Perseveranza,	(Milaen).

De heer Cave-Thomas zal verscheidene engelsche dag- bladen vertegenwoordigen.

Verder een aental belgiesche bladen.

De deputatie van de *Arti et Amicitiae*, van Amsterdam, die zal komen deel nemen aen het kongres, zal saemgesteld zyn als volgt: de heeren H. Ten Kate, voorzitter; Ch. Rochus- sen, onder-voorzitter; S. Altmann, sekretaris; H. J. Schol- ten, 2^e sekretaris; Lingeman, schatbewaerder.

Onder de letterkundigen die het kongres zullen bywo- nen, tellen wy: de heeren Van Lennep, afgevaardigde van het goevernement; Hofdijk, afgevaardigde van de koni- lyke akademie van Amsterdam; S. J. Van den Bergh; M. Vries; Lindo (*de oude heer Smits*); W. J. Van Zeggelen; G. Keller; L. Berman; R. Benninck-Janssonius; A. Jsing; L. R. Beinen; J. Kruseman; J. A. Alberdingh-Thijm; Cremer; A. J. Van Limburg; Verkerk-Pistorius.

BRUSSEL.

Na de proefschieting met het nieuwe kanon in het kamp, heeft Z. M. de koning een prachtig dejeuner gegeven van een 40-tal gasten. Alvorens in zyn rydtuig te stappen om te vertrekken, sprak de koning tot de officieren en wenschte hun geluk over de echt militaire houding der soldaten die maer drie maanden onder de wapens zyn. Hy zegde:

« Sedert 30 jaren, dat ik de eer heb aen het hoofd des legers te staen, hebt ge my gedurig bewyzen gegeven van toegenegenheid; ik dank er u regt hertelyk voor. Van mynen kant heb ik al gedaen wat in myn vermogen was, om het geluk en de onafhankelykheid des lands te verzekeren. Wy hebben-moeijelyke oogenblikken beleefd. *Er kunnen er nog komen*. Gy hebt altyd vast en hoog de vlag des lands gehouden: ik hoop dat gy ze in elke gelegenheid op dezelfde hoogte zult handhaven. »

BUITENLANDSCH NIEUWS.

DUITSCHLAND.

Men schryft uit Weenen, den 1 augusty:

Gisteren namiddag heeft in deze hoofdstad en in de om- streken een geduchte storm gewoed, welke eindelyk tot een orkaen is overgegaen. De kracht van den fellen storm was zoo groot, dat de ramen, welke er aen bloot stonden, werden ingedrukt. In een gedeelte der hoofdstad, hetwelk voornamelyk is geteisterd, zyn meer dan 40,000 ruiten ver- bryzeld. Op het glacis der Joseph-stad wordt de gewoone kermis gehouden, en al de opgeslagen kramen zyn omge- waaid en is aen de eigenaren een zeer groot verlies toege- bragt, dewyl de uitgestelde voorwerpen schier allen zyn vernield of bedorven. Groot is het aental afgewaaid schoor- steenen, en huizen, welke van hunne daken zyn beroofd.

Men schryft uit Pesth, den 4 augusty:

Er heeft eene botsing, waervan de oorzaak onbekend is, tusschen de studenten en de soldaten plaats gehad. Erzyn zes studenten gekwetst en anderen aengehouden. De Landdag heeft verleden woensdag eene zitting ge- houden.

PRUISEN.

Berlyn, den 3 augusty.

DEENSCH-HOLSTEINSCH VRAEGSTUK.

Luidens eene tyding, uit diplomatischen oorsprong, heeft ons kabinet eergisteren het antwoord van Denemarken ontvangen, op de gedane vragen aengaende Holstein. Het Staatsbestuer van Kopenhagen heeft op al de wezentlyke punten toegegeven, en ziet af van de verzwaring der hol- steinsche belasting voor de aenvulling op het regelmatig budjet.

Naer men verzekert, moet deze gunstige voorloopige uitslag toegeschreven worden aen de krachtadige tus- schenkomst van Engeland, welke de uitvoering der honds- besluiten als een noodzakelyk gevolg der weigering van Denemarken had beschouwd, en dezelve heeft willen voor- komen in 't belang van den Europischen vrede.

Men schryft uit Karlsruhe, den 3 augusty.

Men verzekert dat de beruchte Charles Jud, de moorde- naer van den president Poinsoot, eindelyk te Erlenbad, by Achern, is gevangen genomen. Hy werd herkend door een Fransman, die hem zag bedelen. Jud, die de vlugt had genomen, is door de gendarmery ingehaald en aengehou- den. Hy is gemakkelyk te herkennen aen twee groote lid- teekenen: het eene over het voorhoofd, het andere over den nek. Jud is in de gevangenis te Achern opgenomen.

De aenstaende zittyd van het Assisen-hof te Bruchsal, in de september-maend, zal gewis de aandacht van geheel Europa op zich trekken.

Zie hier de voornaemste zaken, welke aldaer behandeld zullen worden: de aanslag van Becker op den Koning van Pruisen; de pooging tot vergiftiging op haren man, toege- schreven aen mevrouw Von Baumbach, te Karlsruhe; de moord op Braunsten, door Seufert, te Karlsruhe; eindelyk de vergiftiging zynen vrouw, door Dietz, te Baden.

ENGELAND.

Men schryft uit Londen 2 augusty:

NIEUWE BRAND IN DE « TOOLEY-STREET. »

Het schynt dat er eene kwade of misdadige hand werk- zaem is in 't kwartier der Tooley-street, te Londen.

Gister ochtend is er een nieuwe brand uitgeborsten in de ontzaggelyke stapelhuizen dier straet, niet verre van het punt, waer de vlammen onlangs aldaer de kostbare pak- huizen vernielden van Cotton's-Wharf, in welker kelde- ringen het vuur nog onder de asche smeult.

Deze nieuwe ramp, welker oorzaak nog onbekend blyft, is ontstaan in eenen grooten entrepôt, gekend onder den naam van Davis'-Wharf, waerin zich eene ontzaggelyke hoeveelheid ontvlambare koopwaren bevonden, en namelyk meer dan 8,000 ton jute, op dezen oogenblik de prooi der vlammen. Langs beide zyden van dien entrepôt staen de stapelhuizen der heeren Mark-Brown en Carling; het eerste vol vetstoffen, granen, olieën, enz.; het tweede vol naphta, olieën, terpentyn-olie, harst en andere even gevaerlyke koopwaren.

De Davis'-Wharf staet nu geheel in brand en heeft den aanblik van eenen ontzaggelyken vuurberg. De poogingen der ialryke brandspuiten worden uitsluitelyk aangewend om de naburige kaeijen en de achterhuizen, welke in de Tooley-street uitkomen, te beveiligen. Men kan ongelukkig- lyk nog niet verzekeren dat de brand in zyne huidige gren- zen bedwongen blyve; men vrees eenen algemeenen brand.

NAPELS.

Men leest in eenen brief, afgekondigd door het dagblad *le Monde*:

« De heer Franché, notaris, heeft den 20 july laeist eenen akt yerleken, by welken de Orti-Farnesiani, te Rome, per- soonlyke eigendom des konings van Napels, verkocht wordt aen den keizer der Franschen.

» Deze luthovingen bedekken de plaats van het oude Palatyn, waarin de Caesars woonden.
» Ziedaer eene zonderlinge poets gespeeld aan Viktor-Emmanuel. Deze had ook een Caesar gedacht, en dat paleis reeds op papier doen herstellen, voornemenszinde hetzelfde te gaen bewonen, in plaats van het Capitolium, welk geene vorstelyke verblyfsplaats is. »

ITALIE.

Eene byzondere dépêche bevestigt, dat de piemontezzer dictator Cialdini, te Napels, den Kardinaal-aartsbisschop, Mgr. Riario Sforza, wiens hoogen invloed op het volk hy vreesde, zonder de hand te durven slaen op dien hoogwaerden prelaet, dezen uitgenoodigd heeft de napolitaensche provinciën te verlaten. De Kardinaal-aartsbisschop heeft zich ingescheept voor Civita-Vecchia.

AMERIKA.

BRAND TE BOSTON.

Reeds is met een enkel woord gemeld, dat te Boston een hevige brand heeft gewoed. Thans verneemt men, diesaangaande, de volgende byzonderheden: Op 4 july onstond er brand in East-Boston, naby de werven der marien. De vlammen vernielden achtereenvolgens de Nikerson's-Wharf, de zout-magazynen, de yzer-gietery en de machinen-fabriek van East-Boston, het dzyvende Dok, enz. Verder werden nog een honderdtal woonhuizen, magazynen en werkplaatsen der marien, eene groote hoeveelheid zout en andere artikelen van scheepsbouw, alsmede scheeps-modellen verwoest. Het barkship Mystery, van Boston, verbrandte geheel en al, even als de brikken Henry Matthews en Fanny O'Field en de schooner Quindaro met eene lading melassen. De brigantyn Edward Hill van New-York en de schooners Dashaway, F. H. Hawkins en Martha Ann O'Neil, leden aanmerkelyke schade. Latere tydingen behelzen nog het volgende: De brand is ontstaan in een magazyn van tuigagie, een houten gebouw op Apinwall's Wharf, dat met de belendende gebouwen en een zout-pakhuis werd vernield. Daarna werd de Snelling's en Nikerson's Wharfs, met al de zich daarop bevindende gebouwen, eene prooi der vlammen.

De vlammen deelden zich vervolgens mede aan de groote yzer-gietery, aen de East-Boston-Iron-Company toebehoorende. Deze kolossale gebouwen werden mede vernield, even als de Clifton's Wharf. Van dit punt verspreidde het vuur zich over de werven van East-Boston, waar de dok en de spoorweg al spoedig door het vernielend element werden verteerd; nadat ook nog de marien-werven van Samuel Hallen, de blok huizen tusschen de Maverick-, Liverpool- en Borderstreets in de asch gelegd waren, werd men den brand eindelyk meester. Die blok huizen werd bewoond door meer dan twee honderd huisgezinnen van den minderen stand, die thans zonder huisvesting zyn. Het meerendeel der huizen van de Maverick- en Borderstreets, alsmede een gedeelte der huizen van de Liverpool-street werden eene prooi der vlammen. Dit was mede het geval van 75 huizen in de Simer-street en het tot arsenal voor de naer het oorlogs-tooneel vertrokken Union-Guards dienende steenen gebouw. Het bedrag der schade wordt volgens de laatste berichten op £ 500,000 of 12 1/2 miljoen francs begroot.

Raadsel n° 15.

Griet, weet dat ik een tynaard ben,
In woorden duister, schep ik't leven;
Laatst nu, werd my dit punt gegeven;
Ligt zy, dan ligt ik ook. — Myn pen
In dit geval is buiten zaken,
En geen verwysel kan my raken.
Ter daad: Twee wezens zyn myn g'heel;
Elk mensch heeft 't eerste steeds ten deel;
Natuur, die in 't geheel moet leven.
Beschouk ons iets, ja, groot, verheven;
Om aan den mensch 't gevoel, 't verstand,
Gesteund op 't goed, ten doel te geven.
Als gy dit iets, nu krygt hy d'hand,
Eer ik 't voluit heb neêrgeschreven.
Roem dan maar op uw Eerst hoog, want
Toen zyt ge d'eerste knaap van 't land,
Zie nu, myn tweede wezen, —
Ik ben met vlyt en zorg belaan,
En loop en dwaal door dorp en steden.
Laat ook, en vroeg, ben ik te been,
Verschaft, ten dienst van iedereen;
Elk roept my nu, van schreên tot schreên.
Rond my, vind ik er raar te vreden.
Kortom, ik ben een aardig vent
Om iemand in den zak te naaijen,
Of om een logen rond te draaijen.
Parbleu! 'k ben reeds genoeg gekend.
En wie myn g'heel nu heeft gelezen,
Raadt welk een monster ik moet wezen?
Schoon ik bywyl nog word geprezen.
De oplossing van ons vorig raadsel, n° 14, is PYPE.

BURGERSTAND DER STAD GENT.

HUWELYKEN.

Van den 3 tot den 7 Augustus.

Kamiel van Zantvoorde, notaris, te Thielt, met Estella Rottier, zonder ber. burgstr. — Seraffien broeckaert, 29 j. bakker. St. Lievenstr. met Rozalia Marchand, 33 j. z. b. violetstr. — Alexander Zaman, 31 j. j. koetsier, met Frederika Dhuyvetter 36 j. dienstn. beiden S. Michielspl. — Karel Coquet, 33 j. z. b. te Ledberg, met Koleta Mercq 31 j. naeistr. drapstr. — Jan van Guyse, 25 j. wever, muide, met Jozefiga Claeys, 28 j. fabriekw. te Meulestede. — Lieven de Puydt, 22 j. fabriekw. met Monika van Loomp, 33 j. fabriekw. beiden muide. — Jan Wyckaert, 23 j. fabr. met Bernardina Rogist, 21 j. fabriekw. beiden muide. — August Simoen, 24 j. dagl. saskaei, met Albertina Everdepoel, 25 j. fabriekw. kasteel. — Jakob de Jongh, 22 j. schilder, brusselsche str. met Maria de Waele, 22 j. fabriekw. hylkevest. — Pieter Weytens, 26 j. brouwersgast, kortebien houerstr. met Rozalia de Canck, 36 j. dienstmeid, brabantdam. — Hend. Poelman, 34 j. dienstkn. Oostakker, met Eugenia Wille, 33 j. dienstn. onderbergen. — Barthel Adam, 34 j. koetsier, koutersteeg, met Anna van Messen, 44 j. kantwerkster, galgenbergstr. — Karel van der Cryssen, 31 j. dagl. vogelazanbaker, met Rozalia de Myttenaere, 37 j. dagl. S. Salva torstr. — Edward Damman, 25 j. wever, roeyemstr. met Rozalia bogert, 31 j. fabriekw. groendreef.

Sterfgevallen van den 3 tot den 9 Augustus.

Felicia Hanssens, 17 j. zond. ber. kazernstr. — Maria Vanderhorst, huisvr. Plaetsier, 32 j. engelandstr. — Leopold Piersen, 62 j. dagl. pluimstr. — Emmanuel Clays, 44 j. dagl. akkeremp. — Leocadia de Bock, 16 j. dianstm. kerkstr. — Coletta van Steenkiste, huisvr. Sioen, 33 j. kortryk-schestr. — Felicia Beckx, huisvr. Wats, 33 j. kasteelpl. — Lodewyk Parys, 74 j. z. b. hylke. — Leopold Quiquempoix, 21 j. schoem. arteveldepl. — Lodewyk Langenbick, 21 j. kommies, korte penitentiestr. — Karel de Keyser 43 j. dagl. kortrykschestr. — Jan-Bapt. Caessens, 43 j. nacht-waker, macegdestr. — Regina van Acker, 67 j. zond. ber. vrydagm. — Jozefa van Cauter, huisvr. Beyernage, 23 j. hoogg. — Katharina van Tighem, wed. Wyckaert, 80 j. St. antoniusk. — bernaer Baetslé, 68 j. zond. ber. onderstr. — Adriaen Glotil, 66 j. dagl. kazernstr. Jozef Tesin, 68 j. z. b. St. Lievenstr.

57 kinderen onder de 7 jaren.

Geboorten van den 3 tot den 9 Augustus.

Van het mannelijk geslacht 54) Totaal 66.
Van het vrouwelyk geslacht 52)

MARKTBERIGT VAN GENT.

De markt van vrydag, 9 augustus, was zeer goed bevoor-raad met graen; de oude tarwe werd vlyg verkocht aen de gestelde pryzen. Het nieuwe koorn, dat van beste hoedanigheid is, werd verkocht van 26 tot 30 fr. den hektoliter.

De oude- en nieuwe rogge waren ferm in prys. Verscheidene partien nieuwe haver waren te koop geboden; de hoedanigheid liet niets te wenschen; zy werden verhandeld aen 15 fr. 50 ct. tot 17 fr. 75 ct. den zak (1 1/2 hektoliter).

De andere granen bleven onveranderd. Vette zaden en oliën hebben weinig handel.

De boter gold 2 fr. 18 tot 2 fr. 45 ct. den kilo; voor de 25 eijers betaelde men 1 fr. 39.

Ten gevolge der werken op het veld, waren de vlas- en lynwaed-markten onbeduidend. De pryzen blyven ferm.

Het gebuideld tarwen- en 't roggenbrood zal, deze week eenen centiem den kilo opslaen; het ongebuideld tarwenbrood eenen centiem den kilo af.

Het slagvee is ter Beestenmarkt, zoo als overal elders, merkelyk in prys gedaeld.

REGERING VAN GENT.

MERKTEN.

Middenprys der granen op de Gentsche Merkten.

Per hektoliter	2 augustus.	9 augustus.
Witte tarwe	26 6 a	25 56 a
Rode id.	25 56 a	25 96 a
Rogge	13 51 a	16 11 a
Geerst	12 20 a	12 9 a
Boekweit	13 50 a	13 50 a
haver	11 40 a	11 40 a
Aerdappelen, 100 k.	8 a	7 50 a

BROODZETTING.

Van den 9 om in te gaen den 11 Augustus.

1 Kilo brood enkel tarwe gebuid	fr. 0 42
1 Kilo brood enkel tarwe ongebuid.	0 53
1 Kilo rogge.	0 22

Regterlyke Kronyk.

KORREKTIONEELE REGTBANK VAN GENT.

Zaak der fabriekwerkers. — Samenspanning. — Onlusten.

Deze zaak, ingezien het groote getal getuigen en betigten, wordt bepleit in de zaal van 't assisenhof. De advokaten, ten getalle van 15, en wier namen volgen: M. S. Gilquin, Willequet, Verraet, Busc, Lagrange, de Pauw, de Nobele, van Oost, Drieghe, Vuytsteke, Soudan, Colle en Leger, bezetten de zitbank der gezwoornen. De betigten zitten voor hen.

De heer Fiers, regter-voorzitter, wordt bygestaen door de heeren van der Bruggen en de Pauw. De zetel van het openbaer ministerie wordt bekleed door den heer de Molen. Om 9 1/2 ure treedt de regtbank in zitting.

De grefier geeft lezing van het verzoedings-arrest der kamer van inbeschluidiging-stelling. Dit stuk is in het fransch opgesteld.

Een enkele betigte is in verstek, de genaemde Mast.

De heer voorzitter herhaelt in 't vlamsch de punten van beschuldiging.

Men gaet over tot het verhoor der getuigen. Men doet al degenen, die tot de politie behooren, binnenkomen, en na hunne namen te hebben afge-roepen, geeft de voorzitter hun oorlof zich te vermyderen. Deze maet-regel stemt overeen, meent men, met de verdubbelling der hoofdwacht op den Kouter.

De verdedigers geven de namen op der personen, voort wie zy pleiten.

Men roept de getuigen ter ontlasting, onder welke er vyf vrouwen zyn.

Deze getuigen zyn ongeveer dertig.

Ziet hier de namen der beschuldigen, en de voornaemste feiten ten hunnen laste gelegd:

1. Jan Bilkyn, oud 25 jaren;
2. Joseph Frans van den Bossche, 40 jaren;
3. Jan Frans Maes, 50 jaren;
4. Lieven Minne, 18 jaren;
5. Bernard van Damme, 27 jaren;
6. Huib. Donquart, 50 jaren;
7. Jaek Frans Goethals, 25 jaren;
8. Pieter van Dentergem, 44 jaren;
9. Jan Biscop, 37 jaren;
10. Lodewyk Biscop, 37 jaren;
11. Pieter Voelsters, 28 jaren;
12. Leonard van de Veire, 21 jaren;
13. Ed. Frans van Dienant, 28 jaren;
14. Jaek Barnard de Somer, 28 jaren;
15. Frans Hendrik van der Steene, 40 jaren;
16. Jan Seranne, 49 jaren;
17. Lodewyk Walraeve, 24 jaren;
18. Ferdinand Scheemaker, 40 jaren;
19. Leonard van de Vondele, 30 jaren;
20. Jan van den Bossche, 27 jaren;
21. August d'Hosse, 27 jaren;
22. Alfons-august Vermogen, 29 jaren;
23. Jozef Frans Crul, 48 jaren;
24. Pieter Frans Glorieux, 26 jaren;
25. Pieter Jan Wyling, 20 jaren;
26. Eduard Thomas, 21 jaren;
27. Pieter Lie. Cornelis, 40 jaren;
28. Jan Maes, 38 jaren;
29. Emilia Antonia Leduck, 24 jaren;
30. Theresia Francisca Biscop, 44 jaren;
31. Barbara Dierckx, 27 jaren;
32. Clemencia Jozefa de Vrieze, 19 jaren;
33. August Verstraete, 26 jaren;
34. Jan Baptist van Wimmel, 40 jaren;
35. Lodewyk van Huffel, 21 jaren;
36. August de Mildt, 19 jaren;
37. Karel van Lierde, 28 jaren.

Allen fabriekwerkers te Gent, betigt van aldaer, in april 1861, hetzy als uitvoerders, hetzy als aanleiders:

A. Eene samenspanning te hebben gevormd om ter zelfde tyde te doen ophouden van werken, het werk te verbieden in de fabrieken der heeren Parmentier-van Hoegaerden en C.; beletten er heen te gaen, en aldus de werken nog te vermoetjelyken; welke samenspanning gevolgd is geweest van pooging of begin van uitvoering;

B. Verbod uitgesproken, ontzegging of bevelen gegeven te hebben tegen de werklieden, in het gesticht van Parmentier-van Hoegaerden werkende, en in andere fabrieken.

Ten minste van medeplichtigheid tot die overtredingen.

C. Van te Gent, den 29 april 1861, meer dan 20 personen zynde en gewapend, eenen aanval of wederstand met geweld te hebben gedaen tegen de officieren of agenten der bestueryke of regterlyke politie, handelende voor de uitvoeringen der wetten of der bevelen van de openbare overheid, of ten minste voor medeplichtigheid in die feiten.

Voorzegde Jan Bilkyn is daerenboven beschuldigd van te Gent, den 29 april 1861: 1° vrywillige slagen te hebben toegebracht aen den heer Michel-Victor Parmentier; 2° idem slagen en wonden aen den heer Ed. Dangotte, welke geweldadigheden tot gevolg hebben gehad eene ziekte of onbekwaemheid tot persoonlyk werk, gedurende meer dan 20 dagen; en

3° Van ten voorzegde dage geweld te hebben gepleegd op den politie-agent K. J. Duvivier, in de uitoefening en hy gelegenheid van de uitoefening zynner bediening.

Voormelde Frans Jan Maes, is daerenboven beschuldigd van te Gent, den 22 april 1861, geweld te hebben gepleegd op den politiecommissaris Laquet en op de politieagenten Dierick en Hollevoet, alle drie in de uitoefening en hy gelegenheid van de uitoefening hunner bediening.

Voormelde Lieven Minne is daerenboven beschuldigd van geweld op den politiecommissaris Ghys, te Gent.

Voormelde Pieter van Dentergem, is daerenboven beschuldigd van geweld gepleegd op den politiecommissaris Laquet, idem; welke geweldadigheden de oorzaak zyn geweest van bloedvloeying, wonden en ziekte.

Voormelde Pieter Frans Voelsters: 1° van mondelings bedreigd te hebben het gesticht der heeren Parmentier in brand te steken, en 2° geweld te hebben gepleegd op den politiecommissaris Laquet en den politieagent van Lint, in de uitoefening en hy gelegenheid van de uitoefening hunner bediening; welk geweld de oorzaak is geweest van bloedvloeying, wonden en ziekte.

Voormelde Leonard van de Veire, van geweld op den politieagent Dullé, idem.

Voormelde Lodewyk Walraeve, van geweld op den politieagent Timmerman, idem.

Voormelde Ferd. Scheemaker, van geweld op den pompier Pieter Eggermont, gelast met openbaren dienst, in de uitoefening of hy gelegenheid der uitoefening van dien dienst.

Voormelde Leonard Van de Vondele, van geweld op den politieagent Schuts, in de uitoefening of hy gelegenheid van de uitoefening van zynen dienst, welke geweldadigheden de oorzaak zyn geweest van bloedvloeying, wonden en ziekte.

Voormelde Alfons Vermogen, van geweld op den brigadier van politie Steyaert, in de uitoefening van zynen dienst.

Voormelde Pieter Lieven Cornelis, van geweld op den politieagent Ducatel, idem.

Voormelde Emilia Antonia Leduck, van geweld op den politieagent Timmerman, in de uitoefening zynner bediening, welk geweld de oorzaak is geweest van bloedvloeying, wonden en ziekte.

Voormelde Barbara Dierckx, van geweld op den politieagent Timmerman, idem, idem; en van gedeeltelyke verbreking der afsluiting van de fabriek Parmentier van Hoegaerden en C.

58. Karel de Maere, oud 52 jaren, gevlugt.

59. Lodewyk Marlier, 50 jaren, beiden wevers, betigt van de opstokers der samenspanning en van den weerstand te zyn, waarvoor Jan Bilkyn en anderen vervolgd worden; of ten minste van medeplichtigheid in die feiten, namelyk door redevoeringen uitspreken in openbare plaatsen of vereenigingen.

De 52 eerste betigten zyn in hechtenis; 94 getuigen zyn door 't openbaer ministerie gedagvaard.

Ziet het Byvoegsel.

Assisenhof van Brabant.

Het hof van Assisen van Brabant heeft zich met een yselyk drama bezig gehouden, dat op eene ter dood veroordeeling uitliep: een jongeling van 20 jaren verscheen voor de regtbank, beschuldigd een kind van drie jaren, het zyne, maar dat de vrucht was van een onwettig verkeer, te hebben vermoord.

De jongeling heette Cornelis Ernes, was metserdienier te Tervueren, en trouwde den 1 mei 1861 met Margeriet Kersch. Het kindje, alhoewel gewettigd, was in den haet van den vader, omdat, het, zegde hy, gedurig aanleiding gaf tot twist en tweedragt.

Vele getuigen zyn komen verklaren, dat de vader op de meest brutale manier het kleine Franske behandelde. Den 3 mei bleef de ontaerde vader alleen met het kind 't huis, terwijl zyne vrouw en schoonvader ter kerke waren. Toen deze terug kwamen, was het kind aen 't hoofd gekwetst, en men had het klissen haar afgetrokken. Ernes beweerde echter dat het van den trapgevallen was.

Den 26 mei dreef die barbaer het zoo ver, dat hy het kind over het vuur hield en de billen verbrandde. Op dien dag zegde hy tot zyne vrouw: « Waert ge 5 minuten later binnen gekomen, ik zou hem hebben kapot gemaakt, omdat hy niets doet dan schreeuwen ». De vrouw voorzag dit, want ze zegde den dag te voren aen vrouw Maneplas: « Hy zal hem toch kapot maken ».

Den 31 kwam hy om 1 uur van zyn werk terug, zeggende dat zyn meester afwezig was. Zy die hem zagen, verklaren dat hy er wild en verschrikkelyk uitzag. Zyne vrouw dacht dat hy ziek was, zoo vreemd was zyn gezigt.

Ernes had zyn kind vermoord; toen de vrouw 't huis kwam, beweerde de vader, dat het kind van de trappen gevallen was, maar de moeder beschuldigde hem ludop, dat hy het vermoord had. De pligtige vlugte naer het bosch en alle opzoekingen waren te vergeefs. Des avonds keerde hy echter uit eigen wil by zynen vader, den veldwachter, terug.

De beschuldigde behield gedurende de debatten zyn koelbloedigheid; doch op het laatste heeft hy geweend, gelyk het auditorium de tranen in de oogen had. Zyne ongelukkige vrouw, wier aangezicht door al de smart vervallen en afgoteerd was, heeft welwillend voor hem getuigd, en toen zy de barmhertigheid inriep, stortte iedereen tranen.

Toen Ernes zyn doodvonnis hoorde, begon hy te weenen en riep smeekend uit: « oeh! doe my niet sterven; als 't niet voor my is laet het dan ten minste voor myne vrouw, voor myne familie ».

Na de terugkomst in de gevangenis, is hy in de cel der ter dood veroordeelden opgesloten.

BERIGT.

Onze Geabbonneerden zullen na de verschyning van dit nummer een BYVOEGSEL aen het Werkverbond ontvangen, in hetwelk de Debatten van het Proces der Fabriekwerkers korbondig werden mede gedeeld.

Ter Drukkery, kan elkeen het Byvoegsel afzonderlyk bekomen, ten pryze van 3 centiemen.

F. BOGAERTS, Drukker, Pré-aux-Clercs, hy het Groot Vleeschhuis.